

М. Гнатюк

Програма розвитку кафедри теорії літератури й порівняльного літературознавства

I. Структура і статус кафедри

Кафедра теорії літератури й порівняльного літературознавства ЛНУ ім. І.Франка утворена у 2001 році шляхом поділу кафедри української літератури. У процесі становлення кафедри до неї увійшли не тільки фахівці-україністи, але й фахівці класичної філології та інших галузей нашої гуманітарної науки. За більше ніж 22 роки від часу заснування кафедри під керівництвом проф. М.М.Ільницького склався науковий колектив, який на сьогодні вирішує наукові, навчальні завдання, що стоять перед нашою філологічною наукою. У складі кафедри – чотири професори, шість доцентів. Кожен з них є особистістю, яка має своє індивідуальне наукове обличчя, свої наукові амбіції. Завдання кафедри на майбутнє сприяти і захисту нових докторських дисертацій, і появі нових монографій, а також підготовці молодих наукових кадрів.

Якщо глянути на кафедру як наукову і навчальну одиницю, то серед університетів України наша кафедра залишилася єдиною у такому статусі.

В Україні успішно функціонує відділ теорії літератури в Інституті літератури ім. Т.Шевченка НАН України. Співпраця зі згаданими науковими інституціями є, її слід продовжити. На сьогодні склалася непогана співпраця з компаративістичними кафедрами українських та зарубіжних університетів.

Кафедра забезпечує викладання таких нормативних дисциплін:

- вступ до літературознавства – на усіх напрямках підготовки філологічного факультету;
- теорія літератури - на усіх напрямках підготовки філологічного факультету (в т. ч. англійською мовою);
- порівняльне літературознавство;
- теорія та історія української критики;
- історія українського літературознавства;

- текстологія;
- історія літературознавчих вчень;
- антропологія літератури;
- перечитування класики;
- динаміка літературного тексту;
- історіографія українського літературознавства;
- актуальні питання сучасної теорії літератури;
- розвиток теоретичних концепцій в українському літературознавстві II половини XIX – початку XX ст.;
- Іван Франко і проблеми теорії літератури;
- жанрова специфіка української прози кінця XIX – початку XX століття.

За останні роки кафедра займалася дослідженням такої наукової теми: «Проблеми літературознавчої методології: теоретичний та компаративістичний аспекти». Вважаю, її слід продовжити.

II. Особисті досягнення М.Гнатюка

Кількість наукових публікацій, які побачили світ на даний момент – 390 друкованих праць різних жанрів, з них 7 монографій, 4 підручники.

За останні роки опубліковано 14 праць, крім України, у Австрії, Польщі, Чехії.

За звітний період під керівництвом М.Гнатюка захищена дисертація аспірантки О.Шостак, готується до захисту кандидатська дисертація аспіранки С.Земляної. Всього під керівництвом захищено 6 кандидатських дисертацій.

У 2021 році видав монографію «Твоїми говоритиму устами...». Іван Франко в контексті свого часу. Київ : Парлам. вид-во, 2021.

М. Гнатюк є членом редколегій 3 періодичних та неперіодичних українських видань літературознавчого спрямування, членом редколегії наукового збірника Познанського університету «Ukrainica Poznaniensia», головним редактором наукового збірника «Іван Франко. Погляд з XXI

століття» (Коломия, 2017). У 2021 році був упорядником та автором вступної статті видання «Василь Стефаник. Вибрані твори. Wasyl Stefanyk. Utwory Wybrane». Львів–Вроцлав, 2021.

Праця запрошеного лектора:

- Університет Томаша Масарика (Брно, Чехія);
- Університет «Острозька академія»;
- Хмельницький національний університет;
- Чернівецький національний університет.

За звітний період був головою ДЕК у Київському національному університеті ім. Б. Грінченка.

III. У науковій галузі важливим напрямом роботи кафедри, на нашу думку, є вивчення і популяризація найновіших досягнень у галузі теорії літератури, зокрема тих напрацювань, які мають світове визнання (Німеччина, Польща, Велика Британія). З ними маємо знайомити студентів, та аспірантів. Водночас кафедра має продовжувати і поглиблювати вивчення теоретичних досягнень українських літературознавців XIX –XX ст. (О.Потебня, І.Франко, М.Сумцов, О.Білецький, М.Зеров, Д.Чижевський, М.Гнатишак, І.Костецький, Ю.Шевельов та ін.).

Кафедра працює над підготовкою збірника «Академічні школи в українському літературознавстві». Вважаю, що ми маємо вивчати напрацювання українських літературознавців, використовувати цей матеріал для вивчення як української, так і слов'янських літератур.

Підготовка наукових кадрів через аспірантуру та докторантуру

В останні роки кафедра мала місця в аспірантурі практично кожного року. На жаль, в останні роки ми не мали кандидатів до вступу в аспірантуру. А той факт, що аспірантки втратили зв'язок з кафедрою, мусить нас заставити надто серйозно ставитися до підбору майбутніх аспірантів та докторантів, яких слід виховувати ще з I, II курсів.

IV. Основні планові показники розвитку кафедри на наступні п'ять років

1. Науково-іноваційна робота

Сьогодні на завершальній стадії видання монографії «Література та історія: антропос, топос, тропос», що виходить у 2023 р.

У 2023-2028 роках планується підготувати такі монографії: «Львів як текст (у літературі і поза літературою)», «Психологічні аспекти аналізу літературного твору (від О.Потебні до І. Дзюби)», «Елементи теорії літератури в школі».

Підготувати та апробувати посібник «Теоретичні пошуки в українському літературознавстві II половини XIX – початку XX ст.».

Планується у 2023-2028 роках робота над кафедральною темою «Наративи національної культури і геополітичні дискурси у вимірах літературної антропології та компаративістики».

У найближчі роки захист докторських дисертацій М.Гірняк, В.Будний, М.Челецька, кандидатських – М.Сокульський, Н.Герилів, С.Земляна, А.Парашина. Досягти захисту кандидатських дисертацій усіх аспірантів (стаціонар та заочний відділ), які закінчують аспірантуру.

Подальше регулярне проведення кафедрального науково-методологічного семінару (щомісяця) з проблематики, присвяченої актуальним проблемам сучасного літературознавства.

Видати 2 номери «Вісника ЛНУ. Серія філологічна» - «Теорія літератури».

Регулярно проводити (не рідше одного разу у три роки) міжнародну наукову конференцію з проблем теорії літератури та компаративістики

Видати спільно з музеєм І. Франка науковий збірник «І.Франко у XXI ст.». Провести наукову конференцію в рамках цього проекту.

Членами кафедри публікувати статті у науково-методичних виданнях.

Написання нарисів з серії «Теоретичні пошуки вчених-літературознавців Львівського університету (II половина XIX – початок XX

ст.)». Цьому допоможе конференція, яку плануємо до ювілею кафедри української словесності.

2. Навчально-методична робота

Найважливішими перспективними завданнями кафедри в навчально-методичній роботі вважаємо:

- удосконалення спеціалізації «Теорія літератури», поєднання апробованих навчальних дисциплін з новими;
- підготовка нових нормативних курсів, спецкурсів і курсів за вибором студента;
- підготовка нових нормативних курсів для аспірантів, що навчаються за спеціальністю 035 «Філологія», зокрема «Актуальні проблеми сучасної філології», які підготувала доц. М.Гірняк з рядом викладачів мовознавчих та інших дисциплін;
- написання та апробація підручників і посібників зі згаданих курсів спеціальності 035 «Філологія»;
- оновлення текстових завдань усіх курсів, що читаються викладачами кафедри.

3. Виховна робота

- Виховання студентської молоді в дусі патріотизму при вивченні дисциплін літературознавчого циклу, враховуючи досвід українських та зарубіжних учених;
- Вивчати досвід кураторів академгруп;
- Підготувати 2-3 студенти до участі у конкурсі студентських наукових робіт з філології (літературознавство);
- Сприяти у підготовці 3-4 студентських наукових статей у виданні «Vivat academia».

4. Організаційна робота

Маємо сьогодні добрі стосунки у співробітництві з науковими зарубіжними центрами (Інститутами славістики Віденського, Краківського,

Познанського, Вроцлавського, Варшавського університетів, Вищою школою педагогічною у Седльце, університетами Праги, Брна та ін. Вважаю, що дальша співпраця зі згаданими та іншими науковими центрами (стажування, читання окремих курсів, участь у конференціях, у габілітації наукових кадрів) дасть новий імпульс у розширенні спроможностей кафедри.

Доцільно на майбутнє підписати договори з відповідними кафедрами у межах партнерських зв'язків, що їх має ЛНУ ім. І.Франка.

Вважаю за потрібне:

- сприяти залученню міжнародних грантів з наукової та навчально-виховної роботи;
- налагоджувати тісніші зв'язки з державними та приватними інституціями з метою працевлаштування випускників, які спеціалізуються на кафедрі;
- налагоджувати зв'язки з українськими та зарубіжними центрами з метою проведення стажування вченими кафедри:
- підготувати 3-4 студенти для участі у всеукраїнській олімпіаді з філології;
- запрошувати провідних учених літературознавців з Польщі, Чехії, Німеччини, Австрії, США, Канади для проведення наукових семінарів та читання лекцій для студентів;
- стимулювати вчених кафедри до роботи в експертних радах, комісіях, робочих органах МОН України;
- продовжувати співпрацю з кафедрами факультету.